

Organizacijos valdymo sistemos tobulinimas pasitelkiant kūrybinį problemų sprendimą

Aleksandras Patapas

*Mykolo Romerio universitetas
Valakupių g. 5, LT-10101 Vilnius, Lietuva*

Vladimiras Obrazcovas. Kūrybinis problemų sprendimas. Vilnius: Leidykla MES, 2012. – 412 p.

„Kūrybinis problemų sprendimas“ – tai naujausia autoriaus knyga, skirta organizacijos valdymo tobulinimui. Ji pagrįstai gali būti vertinama kaip 1990, 1998, 2001, 2008 ir 2009 metais išleistų autoriaus knygų „Valdymo labirintai“, „Ar valdai?“, „10 sėkmės kelių“, „Valdymo ir administravimo metodai“ ir „Valdymo ir administravimo pagrindai“ tęsa, šį kartą dėmesį sutelkiant į problemų sprendimo organizacijoje proceso analizę. Nekelia abejonų per ilgus darbo metus sukaupta autoriaus patirtis: Vladimiras Obrazcovas jau daugiau nei 30 metų dirba universiteto dėstytoju ir konsultantu organizacijų valdymo klausimais.

Nūdienos pasaulyje negalime išvengti nuolatinių pokyčių valdymo srityje. Sparti vertybių kaita, ekonomikos procesų globalizacija, nuolat atsinaujinančios ekonominės krizės verčia kitaip pažvelgti į organizacijų valdymo procesus, naujai juos įvertinti. Nauji iššūkiai kelia naujus reikalavimus organizacijų valdymui: siekdamas išlikti jos privalo greitai reaguoti į išorinės aplinkos pokyčius, nuolat pertvarkydamos ir atnaujindamos valdymo struktūrą ir pačius valdymo įrankius. Todėl nenuostabu, kad šiuolaikinių organizacijų vadovai ir vadybininkai dirbdami savo darbą nuolat susiduria su daugybe problemų. Dažnai šių problemų analizei stokojama laiko: vėluoja tiekimas, stringa finansavimas, didėja organizacijos veiklos apskaitos dokumentų skaičius. Pasitaiko situacijų, kai tiesiog neaišku, ko griebtis.

V. Obrazcovo knyga skirta kaip tik tokioms situacijoms, o formuluojant dar tiksliau – tokių situacijų numatymui siekiant jų išvengti laiku. Kaip nurodo pats autorius knygos pratarmėje, „norint efektyviai valdyti problemų sprendimo procesą, geriau iš anksto numatyti problemą ir ruošti ją spręsti“. (p. 7)

Knygą sudaro išsami įžanga ir 6 skyriai, atitinkantys 6 problemų sprendimo proceso etapus. Po pratarmės autorius pagrindžia kūrybinio problemų sprendimo proceso svarbą, išskiria esminius problemų sprendimo proceso etapus, glaustai pateikia pagrindines kūrybinio problemų sprendimo taisykles. Knygos įžanginėje dalyje ypatingai akcentuojamas

kūrybiškumas, jo veiksmingumas, jo pasitelkimo svarba sprendžiant iškilusias problemas: „kūrybiškumas yra ne tik nenutrūkstamas beprotiškų idėjų vardijimas, leidžiantis kiekvienai idėjai savaime pasireikšti be aptarimo ir įvertinimo, bet ir gerų idėjų pasirinkimas“ (p. 16)

Kūrybiškam mąstymui problema tėra skirtumas tarp esamos ir būsimos (siektinos) padėties, kurią galima pasiekti patį problemos sprendimo procesą suskaidant į 6 jos sprendimo etapus: problemos paieškos ir įvertinimo, duomenų paieškos ir rinkimo, problemos reformulavimo ir konkretizavimo, idėjų paieškos ir generavimo, problemos šaknų ir sprendimų paieškos ir sprendimų diegimo bei įgyvendinimo. Kiekvienas etapas prasideda mūsų mąstymo galimybių išplėtimu ir jų apsvaistymu. Šią stadiją autorius vadina divergencijos, arba galimybių išskyrimo, faze, kai ieškant problemos sprendimo siekiama rasti kuo daugiau galimų problemos sprendimo scenarijų, vėliau pasirenkant patraukliausias galimybes. Po šios fazės eina konvergencijos, arba galimybių jungimo, stadija: tai vieno arba kelių galimo sprendimo elementų sujungimas ir tinkamiausio sprendimo pasirinkimas.

Kūrybinis problemų sprendimo procesas, anot autoriaus, moko mus taikyti efektyvius vadybos metodus generuojant ir vertinant skirtingas idėjas bei siekiant pusiausvyros tarp divergencijos ir konvergencijos. Ši dinamiška pusiausvyra suteikia kūrybiniam problemų sprendimo procesui išskirtinės galios ir vertės.

Knygoje autorius detalios analizuoja kiekvieną iš išskirtų 6 problemos sprendimo proceso etapų. Ypatinę vertę knygai suteikia jos praktinis pobūdis. Autorius ne tik teoriškai pagrindžia pagrindinius teiginius, tačiau skatina skaitytoją tuoj pat pabandyti pritaikyti įgytas žinias praktikoje. Knygoje pateikiamos nesudėtingos schemos, paveikslai, testai, kurių pildymas įtraukia skaitytoją į patį sprendimų priėmimo procesą ne tik kaip stebėtoją, bet ir kaip dalyvį. Siekiant aiškaus ir paprasto knygos turinio suvokimo, po trumpų teorinių klausimų išdėstymo pateikiamos konsultantų ir specialistų rekomendacijos bei diskusijos, kartojimo klausimai. Kaip pagrįstai nurodo pats autorius, toks medžiagos pateikimas turėtų aktyvinti skaitytojų mąstymą. Knygos negalima pavadinti nei vadovėliu, nei akademinė monografija, nei praktinių užduočių kompendiumu. Tiksliau būtų pasakyti, kad ji siekia išsemti visas išvardintas galimybes vienu metu. Kiek sėkminga tokia mišri knygos medžiagos pateikimo forma, tėsprendžia pats skaitytojas, tačiau neabejotina, kad pats autoriaus sumanymas vertas dėmesio.

Savo akademinio turinio ir praktinio pobūdžiu V. Obrazcovo knyga „Kūrybinis problemų sprendimas“ turėtų būti aktuali ne tik organizacijų vadovams, vadybininkams, studentams, bet ir visiems, kas domisi vadybos ir administravimo klausimais.

Aleksandras Patapas – Mykolo Romerio universiteto Politikos ir vadybos fakulteto Viešojo administravimo katedros docentas, humanitarinių mokslų daktaras.

E. paštas: patapas@mruni.eu

Aleksandras Patapas, Doctor of Humanities, is an Associate Professor at the Department of Public Administration, Faculty of Politics and Management, Mykolas Romeris University.

E-mail: patapas@mruni.eu

Apžvalga įteikta redakcijai 2012 m. balandžio mėn.